

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

α. Οργανισμός: σελ. σχολ. βιβλ. 140-141: «Τον Ιούλιο του 1914 ... των προσφύγων» που είχαν έρθει από το 1906 έως το 1914 «σε εγκαταλελειμμένα ... γεωργικό κλήρο».

β. Σύμφωνο περί αμοιβαίας μεταναστεύσεως μεταξύ Ελλάδος και Βουλγαρίας: σελ. σχολ. βιβλ. 140: « Το Νοέμβριο του 1919 ... πριν από την υπογραφή της συνθήκης)».

γ. Συνθήκη των Σεβρών : σελ. σχολ. βιβλ. 144: «Στις 28 Ιουλίου/10 Αυγούστου 1920 ... περιοχής στην Ελλάδα». και σελ. σχολ. βιβλ. 96: «Η Συνθήκη των Σεβρών ... απτή πραγματικότητα».

ΘΕΜΑ Α2

α= Σωστό

β= Σωστό

γ= Σωστό

δ= Λάθος

ε= Λάθος

ΘΕΜΑ Β1

Η Ελλάδα είχε συνάψει ένα θεωρητικό δάνειο το 1917 για να χρηματοδοτήσει την πολεμική της συμμετοχή στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και σελ. σχολ. βιβλ. 50: «Το Νοέμβριο του 1920 η φιλοσυμμαχική κυβέρνηση ... τις βαρύτατες συνέπειές της».

ΘΕΜΑ Β2

α. σελ. σχολ. βιβλ. 46: «Οι διαφορές του αγροτικού ζητήματος ... ως το τέλος των Βαλκανικών πολέμων».

β. σελ. σχολ. βιβλ. 46 – 47: «Στη διάρκεια του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου ... Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας».

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

α. Σελ.149: «Στις 24 Ιουλίου 1923 υπογράφηκε η Συνθήκη της Λοζάνης. Έξι μήνες πριν, στις 30 Ιανουαρίου 1923, είχε υπογραφεί η ελληνοτουρκική Σύμβαση...Μουσουλμάνων της Ελλάδας», κάτι το οποίο επισημαίνεται και στη δοθείσα δευτερογενή πηγή από το βιβλίο των Βερέμη και Κολιόπουλου. Ως κριτήριο για την ανταλλαγή οι δύο συγγραφείς τονίζουν ότι ήταν η θρησκεία. Καθόλου τυχαίο συνεπώς ότι οι Ελληνορθόδοξοι, οι οποίοι ήταν τουρκόφωνοι, και οι μουσουλμάνοι οι οποίοι ήταν ελληνόφωνοι, αντιστοίχως εγκαταστάθηκαν στην Ελλάδα και στην Τουρκία παρά τη θέλησή τους. Σε χώρες δηλαδή όπου και τα ήθη και η γλώσσα τους ήταν ξένα. Το αποτέλεσμα ήταν ότι μετακινήθηκαν 585000 μουσουλμάνοι και 1.300.000 ορθόδοξοι. Σελ.150:«Αυτή θα ίσχυε τόσο γι' αυτούς...από τη Μικτή Επιτροπή Ανταλλαγής. Σελ.152: «Με βάση το άρθρο 11 της Σύμβασης...ανταλλαξίμων.»

Σελ.150-151: «Η συμφωνία αυτή για ανταλλαγή...επίμαχων περιοχών.»

β. Σελ.151: «Όταν έγινε γνωστή.. συμφερόντων του ελληνικού κράτους». Για το λόγο αυτό άλλωστε το 1929 ο Βενιζέλος υποχρεώθηκε να κάνει δήλωση σε μια επιτροπή προσφύγων επισημαίνοντας ότι ουσιαστικά η Ελλάδα είχε βρεθεί προ τετελεσμένων μετά την εκδίωξη των Ελλήνων από την Τουρκία, συνεπώς επρόκειτο για απέλαση των μουσουλμάνων από την Ελλάδα και όχι για απλή ανταλλαγή πληθυσμών.

Ήδη, μήνες πριν υπογραφεί η σύμβαση, στις 13 Οκτωβρίου 1922 ο Βενιζέλος είχε επισημάνει στον ειδικά εντεταλμένο επίτροπο της ΚΤΕ, Φρίτζχοφ Νάνσεν, την αναγκαιότητα παροχής βοήθειας στους πρόσφυγες. Ο Έλληνας πρωθυπουργός είχε διαβλέψει την απόφαση των Τούρκων να μην ανεχθούν πλέον ελληνικούς πληθυσμούς στα εδάφη τους. Συνεπώς στη Λοζάνη η τουρκική πλευρά θα προσερχόταν με την αμετακίνητη θέση για ανταλλαγή πληθυσμών. Με την έλευση του χειμώνα, τόνιζε ο Έλληνας ηγέτης ότι θα επιδεινωνόταν η κατάσταση των προσφύγων τόσο όσο προς τις κατοικίες τους, όσο και για τον αναγκαίο ανεφοδιασμό τους. Έκανε λοιπόν έκκληση να επισπευστεί η μετακίνηση πριν καν υπογραφεί η Σύμβαση. Ο Μαυρογορδάτος, θέλοντας να ερμηνεύσει τη στάση του Βενιζέλου στο συγκεκριμένο ζήτημα τονίζει ότι πάντοτε ήταν υπέρ της άποψης για ανταλλαγή πληθυσμών, ήδη από το 1914 με την Τουρκία και την Βουλγαρία από το 1919 που είχαν χαρακτήρα εθελοντικό. Το 1923 πλέον και μετά την ήττα του ελληνικού στρατού αποδεχόταν την υποχρεωτική ανταλλαγή για να αποτρέψει τα χειρότερα, δηλαδή τον ξεριζωμό και την εξόντωση των ελληνικών πληθυσμών από τη Μικρά Ασία και την Ανατολική Θράκη. Αν μάλιστα ληφθεί υπόψιν η κατηγορηματική άρνηση της Τουρκίας για επιστροφή των ελληνικών πληθυσμών στη Μικρά Ασία η υποχρεωτική ανταλλαγή αποτελούσε μονόδρομο. Εξάλλου, οι 500.000 Τούρκων που παρέμεναν στην Ελλάδα δε θα μπορούσε να διωχθούν ούτως ώστε να διανεμηθούν οι ακίνητες περιουσίες ώστε να αποκατασταθούν οι Έλληνες πρόσφυγες.

Θέμα Δ1

α. Σελ. σχολ. Βιβλ. 42: «Στον ελληνικό χώρο, το πρόβλημα της έγγειας ιδιοκτησίας δεν γνώρισε τις εντάσεις που παρατηρήθηκαν σε άλλα ευρωπαϊκά ή βαλκανικά κράτη ... Αργότερα όμως η διεύρυνση του ελληνικού κράτους με τα Επτάνησα (1864), την Άρτα και τη Θεσσαλία (1881) έφερε στο προσκήνιο το ζήτημα της μεγάλης ιδιοκτησίας». Από τότε έως το 1895 προέκυψε στην ελληνική κοινωνία το ζήτημα της μεγάλης γαιοκτησίας με επίκεντρο τις συγκεκριμένες νεοαποκτηθείσες περιοχές. Προηγουμένως, όπως αναφέρει ο Βεργόπουλος, το ελληνικό κράτος με τη σταδιακή διανομή των εθνικών γαιών, είχε εναντιωθεί σε κάθε απόπειρα για δημιουργία μεγάλης γαιοκτησίας. Όλες οι προσπάθειες των ελληνικών κυβερνήσεων κατέτειναν στη δημιουργία μικρών ιδιοκτησιών οικογενειακού χαρακτήρα για να αποτραπεί η δημιουργία κολίγων. Όμως, «τα “τσιφλίκια” της Θεσσαλίας ... και τεχνητές ελλείψεις» (σελ. σχολ. Βιβλ. 42-43).

β. Ο Τρικούπης, μεταξύ άλλων, στο πρόγραμμά του «υποστήριζε την ενίσχυση της γεωργίας. Στα εδάφη της Θεσσαλίας λοιπόν, στα οποία κυριαρχούσε η μεγάλη ιδιοκτησία, οι τρικουπικοί υποστήριζαν τους μεγαλογαιοκτήμονες» (σελ. σχολ. Βιβλ. 81). Σύμφωνα μάλιστα με τον Βεργόπουλο, ο Μεσολογγίτης πολιτικός τασσόταν αναφανδόν υπέρ της μεγάλης γαιοκτησίας και αυτό διότι οι νέοι δικαιούχοι θα ήταν οι πλούσιοι Έλληνες της διασποράς και όχι οι παραδοσιακοί εκπρόσωποι της προυχοντικής ολιγαρχίας. Έτσι, οι τρικουπικές κυβερνήσεις - θέλοντας να δώσουν κίνητρα στους Έλληνες της διασποράς- κατέβαλαν κάθε δυνατή προσπάθεια για να δημιουργηθούν μεγάλα τσιφλίκια στο θεσσαλικό κάμπο εξαντλώντας κάθε δυνατότητα είτε από νομικής και δικαστικής απόψεως είτε από οικονομικής πολιτικής. Και μόνο το γεγονός ότι οι ενδιαφερόμενοι ήταν επιχειρηματίες της διασποράς ήταν ικανός λόγος για να υποστηρίξει ο ηγέτης του νεωτερικού κόμματος αυτή τη θέση.

Σελ. σχολ. βιβλ. 81: «Οι δηλιγιαννικοί προσπάθησαν, χωρίς τελικά να το κατορθώσουν, να χορηγήσουν γη στους αγρότες και έλαβαν κάποια μέτρα για τη βελτίωση της θέσης τους». Τις ουσιαστικά ανεπιτυχείς προσπάθειες του Δηλιγιάννη επισημαίνει και ο Hering: νομοσχέδια για παροχή γης στους αγρότες, δημιουργία ταμείων αγροτικής πίστης ή και οποιαδήποτε ρύθμιση στις ούτως ή άλλως κακές σχέσεις τσιφλικάδων και αγροτών συνάντησαν την ισχυρή αντίδραση τόσο των τσιφλικάδων όσο και του μεγάλου του αντιπάλου, του Τρικούπη.

Λίγα χρόνια μετά η «συντηρητική», όπως τη χαρακτηρίζει ο Πετμεζάς, κυβέρνηση Γ. Θεοτόκη συνέχισε την τρικουπική πολιτική. Προς αυτή την κατεύθυνση άλλωστε λειτούργησε και ο νόμος ΒΧΗ της 9^{ης} Ιουλίου του 1899 «Περί εξώσεως δυστροπούντων ενοικιαστών». Οι «δυστροπούντες ενοικιαστές» δεν ήταν άλλοι από τους δεινά δοκιμαζόμενους κολίγους και ο συγκεκριμένος νόμος απέβλεπε στην πειθάρχησή τους στις απαιτήσεις των τσιφλικάδων. Σελ. σχολ. βιβλ. 43: «Οι πρακτικές αυτές δημιούργησαν ... διανέμει σε ακτήμονες.». Οι αντιδράσεις των κολίγων και οι κλιμακούμενες κοινωνικές συγκρούσεις δημιουργούσαν ένα ρεύμα υποστηρικτών τους, συνεπώς ο Κερκυραίος πρωθυπουργός ήδη από το 1906 προσπάθησε να διασκεδάσει τις εντυπώσεις: το νομοσχέδιο που κατέθεσε ενώ και πάλι περιόριζε τα δικαιώματα των κολίγων, ουσιαστικά αποτέλεσμα ενός συμβιβασμού, γνώρισε την αντίδραση των τσιφλικάδων και εγκαταλείφθηκε.

ΧΙΩΤΗΣ
ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ